

Anexa 01

Elemente esențiale din evoluția istorică a țesutului urban din ZCP Lascăr Catargiu

Analiza evoluției istorice a țesutului urban din ZCP Lascăr Catargiu a avut la bază datele colectate din teren precum și o serie de documente cartografice relevante și anume planurile istorice de referință ale orașului București – Borroczyn 1844-1846, Institutul Geografic al Armatei 1895-1899 și 1911, Atelierele Socec & Co 1914, Mihail Pântea 1921, Institutul Cartografic 1931, respectiv ridicările topografice datate în general în 1974 și 1990. De asemenea au fost consultate documente scrise și anume regulamentele urbanistice de referință – 1847 (pentru împărțirea în ocoale), 1848, 1878, 1890, 1928, 1939 (de construcții și alinieri), dar și titluri relevante din literatura secundară.

ZCP Lascăr Catargiu este situată în partea central-nordică a Bucureștiului și cuprinde o porțiune extinsă de țesut urban ce se dezvoltă de-a lungul arterei cu același nume. Bulevardul Lascăr Catargiu, axă majoră trasată la sfârșitul secolului XIX, unește două dintre principalele piețe urbane ale orașului, Piața Romană și Piața Victoriei, fiind caracterizat printr-un profil transversal constant, cu spații pietonale ample și vegetație de aliniament, delimitat preponderent de construcții tip vilă burgheză edificate în prima jumătate a secolului XX, dar și intervenții punctuale realizate în perioada interbelică și a doua jumătate a secolului trecut.

Din compararea situației actuale a ZCP Lascăr Catargiu cu cele relevate de planurile istorice de referință rezultă aspectele relevante pentru resursa culturală prezentate în cele ce urmează.

Planurile orașului București întocmite la mijlocul secolului XIX prezintă o situație specifică orașului de sfârșit de secol XIX, cu parcele de dimensiuni medii și mari, în care maidanele, grădinile și parcelele cu viță de vie domină peisajul urban din zona analizată. Cea mai dens construită arteră este Podul Mogoșoaiei (azi, Calea Victoriei), actualul teritoriu al ZCP Lascăr Catargiu, aflat la est de aceasta, fiind în mare parte needificat. Construcțiile prezente în limitele zonei analizate sunt reprezentate de locuințe unifamiliale modeste, în general clădiri tip vagon, dispuse în lungul parcelei înguste, cu acces din curte. În ceea ce privește trama stradală din zona analizată, aceasta nu este încă definitivată, străzile Puțul de Piatră, str. Romană (pațial azi, str. Nicolae Iorga), Clopotarii Vechi (azi, Henri Coandă) și Visarion fiind dezvoltate spontan și având trasee neregulate. Actualul bulevard Lascăr Catargiu este trasat abia la sfârșitul secolului XIX, odată cu realizarea celor două piețe urbane, „rotondele” de la Romană și de la capul Căii Victoriei.

Evoluția ZCP Lascăr Catargiu este strâns legată de dezvoltarea principalei artere din zona analizată, Podul Mogoșoaiei (azi, Calea Victoriei). După cum remarcă Nicolae Lascu¹, ideea creării unui nou bulevard a apărut către sfârșitul secolului XIX, ca urmare a aglomerării Podului Mogoșoaiei, una dintre cele mai vechi străzi ale Bucureștilor, ce străbătea orașul pe direcția nord - sud, pornind din dreptul bisericii Sf. Spiridon Vechi până la bariera Mogoșoaiei (azi Piața Victoriei). În anul 1894 este adoptat proiectul privind trasarea unui nou bulevard pe direcția nord-sud, denumit bulevardul Colței, alcătuit din trei segmente ce se întind de la str. Lipsani până la intersecția Căii Victoriei cu Șoseaua Kiseleff. Pe segmentul cuprins între Piața Romană și Piața Victoriei, noul bulevard „taie” străzile existente în zonă (Puțul de Piatră, str. Romană, Clopotarii Vechi, Visarion și Verde), profilul noii artere fiind stabilit la o lățime de 40 m, cu părți carosabile, plantație de aliniament și spațiu central pentru promenadă².

La începutul secolului XX, parte din cele două fronturi ale actualului bulevard Lascăr Catargiu sunt edificate în baza unui regulament special adoptat în 1895, ce prevede ca noile construcții să fie retrase uniform cu 4 m de la aliniamentul străzii, având fațada principală desfășurată pe minim 8 m lungime iar înălțimea admisă fiind cuprinsă între 8 și 12 m (până la

¹ Lascu N., „Bulevardele bucureștene până la Primul război mondial”, ed. Simetria, București, 2011, p.48

² Idem, p. 50-51

cornișă); pe aliniament este obligatorie realizarea unui grilaj de fier, în spațiul dintre împrejmuire și clădire fiind necesară amenajarea unei grădini³. Planul orașului București din 1911 ilustrează detaliat conformarea noii arterei, clădirile edificate pe două laturi care mărginesc segmentul nordic al bd. Colței fiind locuințe cu un grad ridicat de confort aparținând burgheziei bucureștene, dispuse în regim grupat sau izolat, în general retrase de la aliniament, generând astfel fronturi discontinue. Pe străzile adiacente se păstrează parte din locuințele unifamiliale modeste ridicate în a doua jumătate a secolului XIX.

Perioada interbelică aduce o serie de modificări importante la nivelul tramei stradale și a țesutului urban din ZCP Lascăr Catargiu. În această perioadă are loc o densificare a fondului construit din zona analizată și a țesutului urban din împrejurii, prin realizarea unor clădiri cu regim de înălțime mult mai ridicat, constând în construcții moderniste destinate locuirii colective și edificii tip vilă de factură neo-românească. Astfel de clădiri sunt construite atât de-a lungul bd. Lascăr Catargiu, cât și pe străzile adiacente acestuia. Intervenții semnificative de remodelare a fondului construit pot fi identificate pe străzile Căderea Bastiliei, Viișoarei, Povernei, Grigore Alexandrescu sau Gen. Gheorghe Manu.

În a doua jumătate a secolului XX au loc intervenții punctuale de remodelare a fondului construit din zona analizată, în special în anii 1970, când au fost edificate noi clădiri de locuințe, definite prin volume masive și cu gabarit prea mare în raport cu fondul construit istoric din zonă. Planul cadastral din 1974 relevă o serie de schimbări semnificative ale profilului funcțional din zonă. Astfel, un număr important de clădiri monumentale, foste locuințe unifamiliale cu grad ridicat de confort, sunt transformate în sedii ale unor instituții publice sau ambasade. Ultimele decenii ale secolului trecut aduc schimbări importante în ceea ce privește conformarea fondului construit din ZCP Lascăr Catargiu, începând cu anii 1980, atunci când au loc operații majore de reconfigurare a zonei din imediata vecinătate a Pieței Victoriei. În această perioadă sunt demolate numeroase clădiri istorice amplasate pe ambele fronturi ale bd. Lascăr Catargiu (de la intersecția cu str. Grigore Alexandrescu până la Piața Victoriei), locul lor fiind ocupat mai târziu de clădiri masive, mult prea înalte.

Deși limitate ca număr, inserțiile realizate în ultimele trei decenii sunt în general construcții cu o arhitectură de slabă calitate, în dezacord cu fondul construit din zona analizată.

³ Idem, p. 189